

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2498
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/52
Karar Numarası : 2024/1190
Başvuran : 1- L.M.
: 2- R.K.
3- D.K.
4- B.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranların bulunduğu ceza infaz kurumu idaresinin sohbet hakkını kısıtlayıcı keyfi uygulamalar geliştirdiği, adlarına gönderilen kitap ve dergilerin kendilerine teslim edilmediği, yalnızca resmi evrakların fotokopisinin çekilmesine izin verildiği ve diğer tutulma koşullarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuranlar, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 22/1/2007 tarihli ve 45/1 numaralı Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesi ile haftalık 10 saat olarak tanınan sohbet hakkının 4 saat olarak uygulandığını, bunun gerekçesi olarak sohbet salonlarının yetersiz olmasının gösterildiğini, halbuki; Ceza İnfaz Kurumundaki mevcut etkinlik alanlarının haftalık 10 saat olarak sohbet hakkının uygulanmasına imkân tanıyacak yeterlilikte olduğunu, Kurum İdaresinin adı geçen Genelge'ye aykırı hareket ettiğini,

b. İdarenin "artık hafta" adı altında hukukî olmayan ve keyfi bir zaman kategorisi oluşturduğunu, bu haftalarda sohbet ve spor gibi etkinliklerin tamamen iptal edildiğini,

c. İdarenin, 4 saat olarak tanınan sohbet hakkını tek seferde kullandığını, bu süreçte tuvalet ihtiyacı olan mahpusların etkinlik alanından tuvalete gidebilmelerini uzman hekimden alınmış raporunun olması şartına bağladığını, bu muamelenin aşağılayıcı ve onur kırıcı olduğunu, bütün bu uygulamaların sohbet hakkını kısıtlamak amacıyla gerçekleştirildiğini,

ç. Adlarına posta yoluyla gönderilen kitap ve dergilerin, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkını düzenleyen 62'nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekirken, hediye kabulünü düzenleyen 69'uncu maddesi kapsamında

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

değerlendirildiğini, bu maddede dergilerin hediye olarak kabul edilecekler arasında sayılmadığını, dolayısıyla kendilerine posta yoluyla gönderilen dergilerin verilmediğini, kitapların ise; hediye kabulü için tespit edilmiş özel günler dışında yalnızca tek aylarda teslim edilmek üzere aylarca bekletildiğini, kişi başı 20 kitap kotası uygulandığını, aynı kitabın her bir cildi ayrı bir kitap kabul edildiği için bilimsel inceleme ve araştırma yapma imkânının ortadan kalktığını,

d. Fotokopi hizmetinin Kurum içinde yalnızca resmi evraklarla sınırlandırıldığını, Kurum dışından posta yoluyla gelen fotokopilerin Kuruma alınmasının yasaklandığını, bu kısıtlamaların edebi ve bilimsel çalışmalarını ilgili yayınevlerine ve eleştiri veya katkı talep etmek üzere belli adreslere göndermelerini imkânsız hale getirdiğini, bu durumun düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı bir uygulama olduğunu, ücretli fotokopi imkânının yeniden sağlanması gerektiğini,

e. Ayrıca sağlık ve hijyen koşulları, su kotası, ücretsiz içme suyu, ziyaret süresinin 1,5 saat yerine 1 saat olarak uygulanması, fahiş kantin fiyatları, hastane sevklerinin gecikmesi, dilekçelerinin cevaplanmaması, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan mahpusların havalandırma saatlerindeki kısıtlama ve sosyal etkinlik imkânlarının olmaması, suç duyurularının işlemsiz olarak iadesi gibi çok sayıda sorun ve keyfi uygulamanın söz konusu olduğunu ifade etmiş; ceza infaz kurumu hakkında yerinde inceleme yapılmasını talep etmiştir.

3. Muhatap İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Uygulanması amaçlanan sosyal ve kültürel faaliyet programlarının, Kurumun, terör ve çıkar amaçlı suç örgütleri ile tehlikeli hükümlü statüsünde bulunan hükümlü ve tutukluların ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış hükümlülerin barındırıldığı yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumu olması sebebiyle ve çok çeşitli suç tiplerinden kişilerin bulunduğu da göz önüne alınarak titizlikle hazırlanması gerektiği,

b. Dilekçede bahsi geçen mahpusların sosyal ve sportif faaliyetlerinin başka bir odayla birleştirilerek 1'er saat halı ve toprak sahaya, 1 saat de kapalı spora çıkabildikleri ve açık görüş haftası hariç haftalık 4 saat sohbet faaliyetlerinden yararlanabildikleri ayrıca eğitim ve iyileştirme çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla takı ve resim kursu açıldığı,

c. Başvuru dilekçesinde belirtilen artık haftalarda, ayın son günü ile sonraki ayın ilk gününün hafta içine denk gelmesi ve faaliyetlerin, aynı ay içerisinde kalan pazartesi–cuma günleri için planlanması sebebiyle artık haftalarda başlatılmadığı; ayrıca başvuruların aynı konuyla ilgili olarak yargı yoluna başvurduklarını, İzmir 2. İnfaz Hakimliğinin 26/9/2023 tarihli ve 2023/..... sayılı kararı ile; İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin ise 16/10/2023 tarihli ve 2023/..... D.İş sayılı kararı ile itirazlarının reddedildiğini,

ç. Sohbet haklarını kullanırken tuvalet ihtiyaçlarını karşılayabilmek için rapor istendiği iddiasına ilişkin olarak; halı ve toprak saha spor alanlarında ve bazı sohbet alanlarında tuvalet bulunduğu, mahpusların ihtiyaçlarını istediklerinde giderme imkânına sahip olduğu, tuvalet bulunmayan alanlarda kendi odalarına götürülüp getirildikleri,

d. Kitap ve dergilerin kendilerine verilmediği iddialarına ilişkin olarak; 5275 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinde "*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü, iki ayda bir kez, ayrıca dinî bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme hakkına sahiptir. (...) Bunun esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.*" şeklinde belirtildiği, 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı*" başlıklı 77'nci maddesinin birinci fıkrasında "*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında ve dinî bayramlarda, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı*

sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme hakkına sahiptir.” hükmü ile aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde “Hükümlü, hediye olarak ancak kitap veya giyim eşyası kabul edebilir. (...)” hükmünün yer aldığı, ayrıca Kurumda barındırılan her mahpusun kütüphanede bulunan 4811 adet kitaptan eşit şekilde faydalandırıldığı ve bu konuda hiçbir mahpusa mağduriyet yaşatılmadığı,

e. Mahpusların, bedelinin emanet para hesabından karşılanması koşuluyla Basın ve İlan Kurumunda isimleri olan ve reklam yayın hakkı bulunan dergi ve gazetelere abone olabildiği, bu şekilde temin edilen gazete ve dergilerin ilgisine teslim edildiği,

f. Mezkûr Yönetmeliğe dayanarak Ceza İnfaz Kurumunun Eğitim Kurulu Başkanlığının 2/2/2023 tarihli ve 2023/257 sayılı kararı ile “Kurumun fiziki yapısı, barındırdığı hükümlü ve tutukluların suç türleri, personel sayısı ile Kurumun mevcut düzen, güvenlik ve asayiş durumu dikkate alınarak, Kurum Kütüphanesinden ve Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında 24/10/2019 tarihinde imzalanan protokol gereği Buca İlçe Halk Kütüphanesinden hükümlü ve tutukluların 15 günde 1 kitap temin ederek faydalandırılması, oda aramalarında oluşabilecek güvenlik zaaflığı, muhtemel suistimler (yangın çıkarma vb.) artacağı düşünülerek odaya verilecek hükümlü ve tutuklulara ait süreli ve süresiz yayın sayısının ders kitapları, sözlük, anayasa/kanun/yönetmelik kitapçıkları, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap (Kuran-ı Kerim, İncil, Tevrat, Zebur vb.) hariç olmak üzere kişi başı 20 kitap ve 20 dergi ile sınırlandırılmasına” karar verildiği,

g. Fotokopi çektirilmesine izin verilmediği iddialarına ilişkin olarak; Kurumda kalan başka bir mahpusun bazı evraklarının fotokopisinin çekilmesi talebi üzerine, Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından “Kurumda tesis edilen ve hizmet veren Fotokopi İşyurdu, hükümlü ve tutukluların, Bilgi Edinme Kanununda yer alan hususlarla ilgili bilgi talepleri, hükümlü ve tutukluların yargılamaya ilişkin evrak talepleri ile yaygın eğitim materyallerine ulaşabilmesi ve çoğaltılabilmesi için kurulmuştur. Karara konu olan hükümlünün talebi yukarıda sayılan hususlarla ilgili değildir. Özellikle savunmaya ilişkin hususlarla ilgili hizmet veren birimin yoğun iş yükünden dolayı bu ve benzeri taleplere cevap verme kapasitesi ayrıca bulunmamaktadır. Talebinin reddine” kararı verildiği, söz konusu karara karşı yargı yoluna başvurulduğu; İzmir 3. İnfaz Hâkimliği tarafından 11/10/2023 tarihli ve 2023/.... sayılı kararı ile İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 26/10/2023 tarihli ve 2023/...sayılı kararı ile itirazının reddedildiği,

ğ. Ziyaret görüş saatlerinin keyfi belirlendiği iddialarına ilişkin olarak; 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in “Ziyaret gün ve saatleri” başlıklı 10’uncu maddesinde; “Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işlenir.” hükümlerinin yer aldığı, buna göre mahpusların ziyaret saatlerinin kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak önceden yapılan planlamalar ve programlar doğrultusunda düzenlendiği, bu doğrultuda ziyaret görüşlerinin bir saati aşmayacak şekilde yapıldığı,

h. Kantin ürün fiyatlarının çok yüksek olduğu iddialarına ilişkin olarak; Kurumun işyurdu kantininin 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’a göre yürütüldüğü, satın alınan ürün ve malzemelerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na göre temin edildiği, buna göre; şeffaf ve rekabetçi koşullarda alım yapıldığı ve ürünler satılırken %10 kâr marjının aşılmadığı, satılan tüm ürünlerin TSE Standartlarına göre üretilen ürünler olduğu ve ürün yelpazesinin %70’ini açık ceza infaz kurumlarında üretilen ürünlerin oluşturduğu,

ı. 1/11/2018 tarihli ve 30582 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumları

İle Tutukevleri İşyurtları Kurumu Konsinye Satış İşlemlerine Dair Yönetmelik uyarınca ürün alış ve satışlarının konsinye alım ve satım sistemi üzerinden yapıldığı, ürünlerin alış ve satış fiyatlarının Adalet Bakanlığı Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü İş Yurtları Kurumu Daire Başkanlığınca belirlendiği, Kurum İdaresinin fiyatlandırma konusunda herhangi bir yetkisi bulunmadığından fahiş fiyat uygulanmasının söz konusu olamayacağı,

i. Hastane sevklerinin geciktiği iddiasına ilişkin olarak; Kurum revirinde haftanın 2 günü yarımşar gün olmak üzere görevlendirilen aile hekimi tarafından mahpusların muayenesinin yapıldığı, ileri tetkik gerektiren sağlık sorunları için aile hekimi tarafından tam teşekküllü hastanelere sevk evrakları düzenlenen mahpusların planlama dahilinde ilgili hastaneye sevk edildiği, sevk planlamasının mahpusların sağlık problemlerinin ciddiyeti, jandarmanın araç ve personel kapasitesi, ilgili hastane birimi tarafından verilen randevu tarihleri ve mahpuslar arasındaki hısımlık durumları gibi hususlar gözetilerek yapıldığı,

j. Müebbet hapis cezası alan mahpusların havalandırma ve sosyal etkinlik imkânlarının olmadığı iddiasına ilişkin olarak; 5275 sayılı Kanun'da "*Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı*" başlıklı 25'inci maddesinin ilgili kısımlarında; "*(...) b) Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır. c) Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâlê göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı ünitelerde kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir. (...)*" hükümlerinin yer aldığı, Kurumda barındırılan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan mahpusların iyi halli olması halinde, kalmış olduğu odanın havalandırma bahçesinin üç saat, iyi halli olmayan mahpusların ise iki saat için açıldığı,

k. Dilekçede belirtilen su kotası problemine ilişkin olarak; Kurumun Buca Açık Ceza İnfaz Kurumunun faaliyete geçmesi ile birlikte kampüs yerleşke sistemine dahil olduğu, Buca Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan ısı merkezinin devreye alınması ile 26/10/2021 tarihinden itibaren ısı merkezinden kampüs içerisinde bulunan ceza infaz kurumlarına 24 saat sıcak su gönderileceği ve sıcak su kullanımının kişi başı günlük 100 litre, soğuk su kullanımının ise kişi başı günlük 150 litre olarak ayarlanacağı ve bu sistem dahilinde Muhatap Kuruma pazartesi, çarşamba ve cuma günleri saat 09:00 ile 16:00 arasında kişi başı kullanım miktarlarına göre sıcak su verileceğinin bildirildiği, ancak geçen süreçte mahpusların günlük belirlenen su kullanım miktarlarının yetersiz olduğu ve yeterince temizlik yapamadıkları yönündeki yoğun şikayetleri nedeniyle Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 28/12/2021 tarihli ve 2021/... sayılı kararı ile "*Sıcak suyun belirlenen günlerde kişi başı 150 litre, soğuk suyun ise haftanın her günü kişi başı 200 litre olarak verilmesine*" karar verildiği,

l. Dilekçelere cevap verilmediği iddialarına ilişkin olarak; Kurum kayıtlarında başvurulara ait olan ve işlem görmemiş herhangi bir dilekçe bulunmadığı, mahpuslar tarafından yazılmış tüm dilekçelere yapılan işlemlerin mevzuat hükümleri doğrultusunda gerçekleştirildiği, bu konuyla ilgili olarak personel hakkında herhangi bir idari soruşturmanın olmadığı ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvurular, başvuru dilekçesindeki iddialarını yinelemekle birlikte, Kurumumuza yapılan başvurunun ardından artık hafta uygulamasının kaldırıldığını ve sohbet faaliyetinin yapıldığı salonun tuvaleti olan bir salonla değiştirilerek söz konusu mağduriyetlerinin ortadan kalktığını ifade etmişlerdir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan

bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" başlıklı 26'nci maddesinin şöyledir:

"(1) Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. (2) Bu hürriyetin kullanılması, milli güvenlik, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) (c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, (ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre; "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuranlar, buldukları ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları ile ilgili şikâyetlerde bulunmuşlardır.

15. Başvuru dilekçesinde belirtilen sohbet hakkının haftalık 10 saat uygulanması gerekirken 4 saat uygulandığı ve bu bakımdan 45/1 sayılı Genelge'ye aykırı hareket edildiğine ilişkin iddialar, daha önce Kurumumuz tarafından incelenip 6/12/2023 tarihli ve 2023/1037 sayılı 2. Daire kararıyla kötü muamele yasağının ihlal edilmediği sonucuna varılarak karara bağlandığı için tekrar incelenmeyecektir. Dolayısıyla söz konusu iddia bakımından başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranların artık hafta uygulaması sebebiyle etkinliklerin o hafta için iptal edildiği iddiasına ilişkin olarak;

16. Başvuranlar dilekçelerinde, içinde buldukları ayın son günü ile sonraki ayın ilk gününün hafta içine denk gelmesi halinde, o haftanın "artık hafta" kabul edildiğini ve tüm etkinlik ve faaliyetlerin o hafta için gerçekleştirilmediğini ifade etmişlerdir.

17. Muhatap Kurum faaliyetlerin aynı ay içerisinde kalan pazartesi-cuma arası için planlandığını, bu sebeple artık haftalarda faaliyetlerin başlatılmadığını, kalan haftalarda ziyaret haftası haricinde faaliyetlerin gerçekleştirildiğini, dolayısıyla herhangi bir hak kaybının söz konusu olmadığını ifade etmişse de başvuranlar tarafından gönderilen cevap yazısında, söz konusu uygulamanın Kurumumuza yapılan başvuru sonrasında kaldırıldığı anlaşılmıştır.

18. Muhatap Kurum tarafından gönderilen belgelerden, başvuranların artık hafta uygulaması ile ilgili şikâyetlerini yargı yoluna götürdükleri ve hem yetkili infaz hakimliği tarafından hem de ağır ceza mahkemesi tarafından yapılan işlemlerde usul ve yasaya aykırılık görülmediği gerekçesiyle itirazlarının reddedildiği anlaşılmaktadır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesinde ise, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmediği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla başvurunun söz konusu iddia bakımından inceleme şartlarını taşımadığı gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranların sohbet hakkını kullandıkları alanda tuvalete gidebilmelerinin doktor raporuna bağlandığı iddiasına ilişkin olarak;

19. Başvuranlar dilekçelerinde; 4 saat olarak tanınan sohbet hakkının tek seferde kullandırıldığını, bu

süreçte İdarenin tuvalet ihtiyacı olan mahpusların etkinlik alanından tuvalete gidebilmelerini uzman hekim raporunun olması şartına bağladığını iddia etmektedir.

20. Muhatap Kurum ise yazılı görüşünde halı ve toprak saha spor alanlarında ve bazı sohbet alanlarında tuvalet bulunduğunu belirtmiş, tuvalet bulunmayan sohbet alanlarında faaliyet içerisinde olan mahpusların tuvalet ihtiyacı olduğu takdirde koşullarına götürülüp getirildiklerini ifade etmiştir.

21. Başvuranlar gönderdikleri cevap yazısında; Kurumumuza yaptıkları başvuru sonrasında sohbet faaliyetini gerçekleştirdikleri salonun değiştirildiğini ve tuvaleti olan bir salona geçtiklerini, fakat başvuru yaptıkları tarihte ilgili iddialarının gerçek olduğunu, Muhatap Kurum yazılı görüşünde tuvaleti olmayan sohbet alanlarında faaliyet gerçekleştiren mahpusların talepleri halinde ihtiyaçlarını gidermek üzere odalarına götürülüp getirildiğini belirtmiş olsa da bunun doğru olmadığını ifade etmişlerdir.

22. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delilleri sunmaları gerekmektedir. (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda AİHM, “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarımların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161). Aksi takdirde ihlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin KAYA*, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, para. 32).

23. Başvuru dilekçesinde, söz konusu iddialar genel olarak dile getirilmiş, yaşandığı iddia edilen mağduriyetin kime karşı, ne zaman ve ne şekilde gerçekleştirildiği belirtilmemiştir. Dolayısıyla söz konusu iddiaların ispatına ilişkin elverişli bir delil bulunmaması sebebiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranların kendilerine posta yoluyla gönderilen kitap ve dergilerin taraflarına verilmediği iddiasına ilişkin olarak;

24. Başvuranlar dilekçelerinde; adlarına posta yoluyla gönderilen dergilerin mevzuatta hediye olarak kabul edilebilecekler arasında sayılmadığı için kendilerine teslim edilmediğini, kitapların ise hediye kabulü için tespit edilmiş özel günler dışında yalnızca tek aylarda teslim edilmek üzere aylarca bekletildiğini, kişi başı 20 kitap kotası uygulandığını, aynı kitabın her bir cildi ayrı bir kitap kabul edildiği için bilimsel inceleme ve araştırma yapma imkânının ortadan kalktığını iddia etmişlerdir.

25. Anayasa Mahkemesi (AYM) daha önce verdiği birçok kararında, mahpuslara kargo yoluyla gelen, ziyaretçilerin getirdiği veya mahpusların kendi satın aldıkları süreli ya da süresiz yayınların ceza infaz kurumlarına kabul edilmemesini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir (AYM, *İbrahim Kaptan (2)*, B. No. :2017/30723, 12/9/2018, para. 23; *Recep Bekik ve diğerleri [GK]*, B. No. : 2016/12936, 27/3/2019, para. 24; *Ahmet Sil ve Taner Yay*, B. No. : 2017/35227, 30/9/2020, para. 31). Aynı şekilde AYM, ceza infaz kurumunda bir mahpusun idarece uygun bulunandan daha fazla kitap bulunduramamasına ilişkin yasağı ifade özgürlüğü kapsamında incelemiştir (AYM, *Özkan Kart*, B. No.: 2013/1821, 5/11/2014, para. 49; *Ahmet Uğur*, B. No. : 2020/15499, 2/11/2023, para. 14-15).

26. Açıklanan mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda başvuranların iddialarının işkence ve kötü muamele

yasağının ihlaline yönelik olmadığı ve başvurunun özünün ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir. Bu sebeple başvurunun söz konusu iddialar bakımından ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği anlaşıldığından kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranların fotokopi hizmetinin yalnızca resmi evraklarla sınırlandırıldığı iddiasına ilişkin olarak;

27. Başvuranlar dilekçelerinde; fotokopi hizmetinin yalnızca resmi evraklarla sınırlandırıldığını, Kurum dışından posta yoluyla gelen fotokopilerin Kuruma alınmasının yasaklandığını, bu kısıtlamaların edebi ve bilimsel çalışmalarını ilgili yayınevlerine göndermelerini imkânsız hale getirdiğini, bu durumun düşünce ve ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı bir uygulama olduğunu, ücretli fotokopi imkânının yeniden sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

28. AYM, mahpuslara verilmesi amacıyla posta yoluyla ceza infaz kurumlarına gönderilen fotokopilerin kuruma kabul edilmediği ya da fotokopi yoluyla çoğaltılması talebiyle ceza infaz kurumu idaresine teslim edilen dokümanların çoğaltılmadığı iddialarının olduğu uyuşmazlıkları ifade özgürlüğü kapsamında incelemektedir. (AYM, *Serhat ÇETİNER*, B. No: 2015/18100, 12/9/2018, para. 24; *Diyadin AKDEMİR*, B. No: 2015/9562, 4/4/2018, para. 15; *EşrefARSLAN*, B. No: 2014/14655, 18/7/2018, para. 30).

29. Açıklanan mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda söz konusu iddiaların işkence ve kötü muamele yasağının ihlaline yönelik olmadığı ve başvurunun özünün düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğüyle bağlantılı olarak ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı değerlendirilmiştir. Bu sebeple başvurunun söz konusu iddialar bakımından ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği anlaşıldığından kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranların diğer iddialarına ilişkin olarak;

30. Başvuranlar dilekçelerinde; ceza infaz kurumunda sağlık ve hijyen koşulları, su kotası, ücretsiz içme suyu, ziyaret süresinin 1,5 saat yerine 1 saat olarak uygulanması, fahiş kantin fiyatları, hastane sevklerinin gecikmesi, dilekçelerinin cevaplanmaması, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan mahpusların havalandırma saatlerindeki kısıtlama ve sosyal etkinlik imkânlarının olmaması, suç duyurularının işlemsiz olarak iadesi gibi çok sayıda sorun ve keyfi uygulamanın söz konusu olduğunu iddia etmişse de bu iddialara ilişkin somut veriler sunmayıp yalnızca Kurumumuz tarafından yerinde inceleme yapılmasını talep etmişlerdir.

31. Herhangi bir hukuki veya fiili delille desteklenmemiş, sadece söylemden ibaret olan soyut iddiaların incelenmesi mümkün değildir. Bu sebeple yukarıda açıklanan gerekçelerle (para. 22) açıkça dayanaktan yoksun olan mezkûr iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye